

בשבילי הפרשה

ישיבת מיר ירושלים

גיליון שבועי לתלמידי, בוגרי וידידי ישיבת מיר

פרשת חקת-בלק, תשפ"ו

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD - 8:19	Minneapolis, MN - 8:45
Brooklyn, NY - 8:12	Miami, FL - 7:57
Chicago, IL - 8:09	Monsey, NY - 8:14
Houston, Texas - 8:07	Montreal, Quebec - 8:29
Johannesburg, S. Africa - 5:07	Passaic, NJ - 8:14
Lakewood/Deal, NJ - 8:11	Toronto, Ontario - 8:45
London, UK - 9:06	Yerushalayim - 7:13
Los Angeles, CA - 7:50	Zurich, Switzerland - 9:08

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

ודברתם אל הסלע

ע' בילקוט (עה"פ קח את המטה) שאמר ה' להם, וכי בשביל שאתם אבלים לא יהא מים לבני, וצ"ע. עוד אמרו שם (עה"פ ודברתם, ועה"פ יען) שהיה לכם ללמוד "פרק אחד" או "הלכה אחד", וצ"ע הכוונה.

ופי' בזה שו"ת ח"ס אהע"ז ח"א סוס"י קכ"א בשם הפלאה דמה שאמר ודברתם אל הסלע הכוונה שידברו בלימוד ועי"ז יביא המים, אלא כי היו אבלים ולכן לא דיברו בלימוד, וזהו שאמר להם ה' היה לכם ללמוד "פרק אחד" או "הלכה אחד", היינו פ' אלו מגלחין או הלכות שמחות.

ומה דנקט שהיה בתוך האבל של מרים, מסתבר כן כי אמרו שנסתלק הבאר. ומפורש כן בילקוט תשס"ג. ולכא' דלא כתו"מ עה"פ יען לא האמנתם, שכתב כי מסתמא הבאר נשאר ז' ימים אבילות, והיא מתה י' ניסן, וגם לא התלונו עד שהלכו ג' ימים בלי מים, ולכן היה מעשה הסלע עד כ"א ניסן ביום קריעת י"ס, וזה היה הטענה על משה.

וע סדר עולם שבאו שם ר"ח ניסן ומיתת מרים י' ניסן.

ויש לעיין אי כוונתו שזכות התורה של משה ואהרן היה מצילם, או שע"ז היו בני' לומדים. ואם כוונתו שזכות התורה של משה ואהרן היה מצילם, לכא' משמע מכאן דבדברים הרעים מקיים מצוות ת"ת.

(וע' מלא העומר ד"ה במדרש ילקוט שפי' כע"ז אלא כתב שהיה להם לשנות משום רבים צריכים לו).

וע' בפ' תולדות שאמר עשו יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי, ופי' כלי יקר דאו לא יוכל יעקב ללמוד. וקשה הרי שרי בדברים הרעים. ומשמע דמ"מ אין בו קיום מצוות ת"ת, ולא כדברי ח"ס.

(ולפי הילקוט מיושב, מה הטענה יען לא האמנתם, ומאי נ"מ אם מדבר או מכה, אבל לפי הילקוט א"ש כי ה' רצה להראות שהכל בכח התורה.

וע' מים טהורים בהקדמה בהג"ה א' שפי' מקור הילקוט מדכתיב ודברתם אל"ה הסלע, ותמיד הלשון ודברתם ל' ולא ודברתם אל, ולכן פירשו, ודברתם סתם, והיה בנוכחות הסלע. ונמצא הכוונה לדבר בין משה ואהרן, דבר שישפיע ונתן מימיו, וע"כ פירושו בתורה ועי"ז שפייע השראת השכינה ולכן ונתן מימיו.

הערות ותגובות בלשה"ק או באנגלית יתקבלו ברצון במייל
bishvilleihalacha@themir.org

מורנו הגאון הרב אברהם צבי שמואלביץ זצלה"ה

המהומה. 'וכי מה היית מודיע שהוא יצטנן?!' - הוא שאל את אבי בתום ובטוהר".

תלמיד אחר מספר, כי כאשר דיבר איתו בחורף האחרון בטלפון, ר' אברהם היה נשמע חלש מאוד. התלמיד שלא רצה להכביד עליו שאל אולי קצת אין זה זמן טוב לשיחה, והוא ייצור איתו קשר מאוחר יותר. אך רבינו השיב השיב מיד: "מה פתאום, תמיד כשאתה מתקשר זה זמן טוב..."

עוד מספר תלמיד בהתרגשות: "ערכתי פעם קידושא רבה בביתי לרגל הולדת בת. למרות קרבתי הגדולה לרבי אברהם, כלל לא ציפיתי שיבוא לשמחה. הוא כבר לא היה אז אדם צעיר, וגם קשה הייתה עליו ההליכה הרגלית למרחקים כמוג אוויר חם מאוד, והוא אכן לא הגיע לקידוש. אך במוצאי שבת הוא הודיע שהוא בא. הוא הגיע יחד עם הרבנית שתלחט"א במונית במיוחד כדי לאחל לי אישית 'מזל טוב'. הוא לא עשה זאת בצורה של לצאת ידי חובה, אלא הגיע וישב זמן ממושך יחד איתי ועם הורי אשתי. שיבח ופרגן, ויצר אווירה מאוד נעימה של השתתפות אמיתית בשמחה. חשבתי אז לעצמי איזה מורה דרך רב יעשה דבר כזה. רק אישיות כמו של רבי אברהם מסוגלת לכך..."

תנצב"ה

י"א בתמוז תשפ"ד

מסירותו הרבה של מורנו הגאון הרב אברהם צבי שמואלביץ זצלה"ה לתלמידיו הייתה ללא גבול. בכל זמן ובכל עניין שראה כי תלמידו זקוק לעזרה כלשהי, לא היה חס על כבודו ולא על זמנו עד שהיה פותר את העניין בצורה הטובה ביותר.

סיפר תלמידו הג"ר ישראל מאיר וינגרטן שליט"א: "יום אחד הגעתי לשיעור של רבי אברהם, ירד שלג בחוץ, והנעליים שלי היו רטובות לגמרי. לא יכולתי בשום פנים ואופן להשאיר אותן על רגליי ונכנסתי לשיעור בלי נעליים.

רבי אברהם ראה זאת לא רצה להתחיל את השיעור. הוא אמר לי: 'דו גייסט ווערען פארקיעלט' [אתה הולך להצטנן]. השבתי לו בחיך שהשיעור יחמם אותי, אך לא נחה דעתו והוא ענה מיד: 'איך רעדט צו דער קאפ נייט דער פיס' [אני מדבר לראש ולא לרגליים]... הוא שאל בקול האם יש למישהו נעלי בית מיוזרות, וכמובן, לאף אחד לא היו נעלי בית זמינות בשיעור. רבינו הוריד לרגע את הראש, כנראה חשב מה לעשות, ומיד קם והלך לחדר השני ושב עם שמוכה. הוא ניגש אליי וכיסה את הרגליים עד שהרגשתי חם (החום הזה מלווה אותי עד היום הזה!...). הייתי בהלם ולא יכולתי לעצור אותו.

כשאבי מורי ביקר את רבי אברהם והתחיל להודות לו על מה שקרה, הוא פשוט לא הבין על מה כל

דברי הימים

דברי הוותיקו

זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר, דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדמה תמימה וגו'

ברמב"ן: דבר - ולא 'דברו', כי משה הוא העיקר. וטעם 'אליך' - שיעשו כן במדבר לשעתם, ואחרי כן (פס' ז) יצוה שתהיה לבני ישראל ולגר לחקת עולם, שיעשו כן לדורותם וכו'.

וכן להלן בפס' י' נאמר: 'והיתה לבני ישראל ולגר הגר בתוכם לחקת עולם' - שיהנה הדבר לדורות (ספרי).

התורה נצחית היא ואין בה שינוי מאז ולעולם.

בעניין זה ביאר מרן ראש הישיבה ואב"ד מיר הגאון הרב אליהו ברוך קמאי זצלה"ה בדרך צחות את דברי המשנה (קנים ג, א) 'רבי שמעון בן עקשיא אומר, זקני עם הארץ כל זמן שמוקינין דעתן מטרפת עליהן, שנאמר (איוב יב) 'מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקח'. אבל זקני תורה אין כן, אלא כל זמן שמוקינין דעתן מתיישבת עליהן, שנאמר (שם) 'בישישים חכמה וארך ימים תבונה'.

וביאר מרן רה"י הגרא"ב קמאי זצ"ל: זקני עם הארץ לומדים את חוקי המדינה, ובכל דור בא בית המחוקקים וברגע אחד יכול לשנות את החוקים. לפיכך, אם הם חיים שנים ארוכות, החוק השתנה במשך חייהם כמה פעמים, ואז דעתן משתבשת עליהם והם אינם יודעים איך לפסוק.

אולם זקני תלמידי חכמים, שלמדו תורה וכל חייהם לומדים אותה, הרי התורה לא משתנית לעולם, לפיכך ככל שהם חיים יותר זמן כך הם חוזרים ומעמיקים במשפטי התורה שאינם מתחלפים ודעתם מתיישבת עליהם.

מרן ראש הישיבה ואב"ד מיר הגאון הרב אליהו ברוך קמאי זצלה"ה
נלב"ע י"ב תמוז תרע"ז

פרשת חקת-בלק

לא ראה עמל בישראל (במדבר כ"ג כ"א), וכתב באוה"ח "גם נתכוון לומר שהצדיקים הגם שעושים מצות וכל עסקם בתורה, אינם מרגישים שיש להם עמל, על דרך אומרו (תהלים עג טז) 'עמל הוא בעיני', אלא אדרבה כאדם המרויח וכאדם המשתעשע בשעשועים לרוב חשקם בתורה".

והנה כתיב אם בחוקתי תלכו, ופי' חז"ל שתהיו עמלים בתורה¹, ויש להבין לשון הכתוב "אם בחוקתי תלכו", שכיון שהדברים אמורים על עמל התורה, מה ענינה של הליכה כאן.

ב) והנה ביאר אאמו"ר זצ"ל שיחות מוסר מאמר נ' (עמ' רכ"ג) שע"י העמלות זוכה האדם שהתורה נקרא על שמו, ונעשית קנינו ממש, כמו שאמר רבא בע"ז י"ט א' על הפסוק (תהלים א' ב'), כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה וילילה, בתחילה נקראת על שמו של הקב"ה ולבסוף נקראת על שמו, ופי' רש"י בתהלים שם, ומשעמל בה היא נקראת תורתו, עכ"ד דברי אאמו"ר.

מהו מהותה של עמלות בתורה, הדבר פשוט שאין זה כענין מה שמצינו בכל המצוות, טובה אחת בצער ממאה שלא בצער, לפום צערא אגרא, שם אינו גדר בעצם המצוה, משא"כ עמלות בתורה, היא האופן של עצם לימוד התורה. כאן הדגשה מיוחדת של עמלות, עמלות אמרו ולא צער, ונפ"מ דעמלות גם כשנהנים ממנה, ואי"ז לפום צערא, אבל זו עמלות, [וגם לאידך גיסא, עמלות התורה עצמה ולא בהכנה לתורה, (עי' רש"י מנחות ז' א' גבי אבימי, שהליכה לקראת הלימוד יש בה משום יגעתי ומצאתי), לפום צערא גם צער צדדי], עמלות זו תורה אחרת.

וכן מבואר ג"כ באוה"ח הנ"ל, דאין עמלות ענין של צער, ואדרבה הנאה ושעשוע הוי, וזה נקרא עמלים בתורה.

ג) ונראה שאין מהות עמלות בתורה שילמד תורה יומם ולילה ללא הפסק, דאכן ודאי שזה הכרחי, אך עדיין אין זו עמלות בתורה, דהנה בע"ז שם עוד אמר רבא "לעולם ילמד אדם תורה ואח"כ יהגה, שבתחלה נאמר בתורת ה' והדר ובתורתו יהגה", ופי' רש"י "לעולם ילמד אדם מרבו עד שתהא גירסת התלמוד ופירושו שגורה בפיו, ואח"כ יהגה, יעיין בתלמודו לדמות מלתא למלתא להקשות ולתרץ וכו', לאחר ששנה הרבה הוא מתיישב בתלמודו ומתרץ לעצמו דבר הקשה", ומבואר דאין התורה נקראת על שמו בלימוד תורה "עד שתהא גירסת התלמוד ופירושו שגורה על פיו", אלא רק אם "יהגה" בה יומם ולילה, היינו שיעיין בתלמודו לדמות מלתא למלתא להקשות ולתרץ, ורק אז נקראת היא על שמו.

וכן מבואר במהרש"א שם, שביאר שנקראת תורתו ע"פ מש"א בנדרים ל"ח א', בתחילה היה משה לומד תורה ומשכחה, עד שניתנה לו במתנה, דפירושו דבתחילת לימודו היה לומדה ומשכחה, עד שלמדה כל כך עד שנעשית קנין בנפשו, והיינו במתנה דקאמר, דמקריא תורתו של ת"ח, והוא הענין שהוסיף רבא שם, לעולם ילמוד אדם תורה ואח"כ יהגה, שנאמר בתורת ה' והדר ובתורתו יהגה, [שע"י] שילמד תורה מרבו עד שתהא שגורה בפיו, אינה תורתו, עד שאח"כ יהגה בה לעיין בה הוא עצמו, שהיא נעשית תורתו במתנה.

ונראית כוונת המהרש"א שתורה בעמלות הופכת להיות חלק מעצמותו, ו"נעשית התורה קנין בנפשו", דהיינו דאינו רק כקלף שכתובים עליו דברי תורה אלא שדברי התורה נבלעין בגופו, והוא והתורה חד הם. ועכ"פ מבואר במהרש"א ששתי המימרות של רבא אחת הן, שאינה נקראת תורתו אא"כ יהגה בה.

ומעתה כיון שפי' רש"י בתהלים משעמל בה היא נקראת תורתו, מבואר ד"עמלות" ו"יהגה" חד הם. העמלות היא בעיין בתלמודו לדמות מלתא למלתא להקשות ולתרץ, וודאי דצריך לזה ללמוד יומם ולילה, וכמפורש בקרא ובתורתו יהגה יומם ולילה, אך עיקרה היא העמלות בהבנת דברי התורה בעומק.

ד) והנה כבר ביארנו דכל זה ודאי אינו דוקא כשהוא מצטער ע"י עמלו, אלא גם כשהוא נהנה מכך, ואדרבה, ע"י העונג נבלעין דברי תורה בדמו עוד יותר, כמש"כ בהקדמת ס' אגלי טל דהשמחה והתענוג בלימודו אינו של"ש, דעיקר המצוה להיות שש ושמח ומתענוג בלימודו, דאז דברי תורה נבלעים בדמו, ונעשה דבוק לתורה, ועי"ש שאין דבקות אלא ע"י ההנאה. ולעיל הובא מש"כ המהרש"א שע"י "יהגה" נעשית קנין בנפשו, וכאן הוסיף באגלי טל דזה ע"י התענוג, ואכן העמלות התענוג הולכים בד בבד.

וכן מצינו כמה פעמים באגרות חזו"א שעמל התורה והעונג בה חד הם. עי"ש שכתב "דברים ערבים מרגשים את גוף האדם וצבא אבריו להנאה מדומה, ומשמחים במדה מסויימת את נפשו, אבל הנאה זו אין בכחה להתחרות עם העונג בגדול של עמל החכמה, אשר נשמת האדם מתרוממת מעל המית העולם, עד שמי השמים ונהנית מזיו החכמה העליונה". וכן כתב "אחר העמל נפתח שער אורה חדש אשר השכל מתענג ללא קיץ". וכתב עוד "אחרי שהאדם עמל זמן מועט בתורה, קונה אהבת התורה, והוא מתאוה ללמוד יותר מכל תענוגי העולם".

¹ וביאר אאמו"ר זצ"ל כי הנאמר אח"כ, והתהלכתי בתוכם וגו', הוא שכר על עמלות בתורה. ונאמר ואם לא תשמעו לי ולא תעשו את כל המצוות האלו, ואם בחקותי תמאסו ואם את משפטי תגעל נפשכם לבלתי עשות את כל מצוותי להפרכם את בריתי, ופי' רש"י ואם לא תשמעו לי להיות עמלים בתורה, ולא תעשו וגו', משלא תלמדו לא תעשו, ואם בחקותי תמאסו, מואס באחרים העושים, ואם את משפטי תגעל נפשכם, שונא החכמים, לבלתי עשות, מונע את האחרים מלעשות, את כל מצוותי, כופר שלא צייתים, להפרכם את בריתי, כופר בעיקר. נמצאנו למדין כי הפתח לכל המעלות המנויות בהמשך הפרשה, עד והתהלכתי בתוכם, הוא העמלות בתורה, והפתח להתדרדרות עד לידי כפירה בעיקר הוא ואם לא תהיו עמלים בתורה, זה מביא לאי עשית המצוות וכו' וכו'.

על ברכה לאחריה של ת"ת של יום אתמול, ומצדד שם ש"והערב נא" היא ברכה אחרונה על יום אתמול, שיערב בפנינו מה שלמדנו אתמול, שבגשמיות נדחה טעם מפני טעם, ומבקשים אנו שישאר בפנינו עריבות הטעם הראשון עם עריבות הטעם האחרון, ועי"ש בהג"ה דאין לומר ששתי הברכות א' ברכת הנהנין וא' ברכת המצות, כמו אכילת מצה והמוציא, דהתם ההנאה והמצוה ב' ענינים, אבל בתורה חדא מילתא שהמצוה הוא שידע מה שלמד, וההנאה היא ג"כ שידע מה שלמד ולכן לא תיקנו אלא ברכת המצוה והיא היא ברכת הנהנין, יעו"ש. הנה מבוארים הדברים בפירוש, שההנאה והמצוה אינם שני ענינים, כמו אכילת מצה, אלא הכל ענין אחד ממש.

ועפ"ז מתפרש לשון הכתוב אם בחקותי תלכו, והקשינו לעיל שכיון שהדברים אמורים על עמל התורה, מה ענינה של הליכה כאן. והנה ביאר הלבוש בזה מש"א בנדרים על עזבם את תורתנו וגו' ולא הלכו בה, שלא בירכו בתורה תחילה, שר"ל הלכו מלשון טיול ושעשועים, כמו והתהלכתי בתוכם, כלומר שלא חשבו לימודה לטיול והנאה. ואפשר לפרש דברי הכתוב בחוקותי תלכו, שתהיו עמלים בתורה, ו"תלכו" מלשון טיול ושעשוע, דהיינו שתהיו עמלים בתורה ותהא זאת לכם כטיול ושעשוע, וכמש"כ בא"ט הנ"ל, "דעיקר המצוה להיות שש ושמח ומתענג בלימודו".

ז) וכתב רבנו יונה משלי פ"ב ד', המעלה החמישית, שתתערב לנפשו החכמה ולא יהיה עליו עסקה לטורח מרוב האהבה, כענין שנאמר "ויהיו בעיניו כימים אחדים" וגו' (בראשית כט, כ), וכענין חופש מטמונים, שהוגד לו כי יש מטמון בבית הזה או בבקעה הזאת, כי לא יהיה עליו לטורח חפוש המטמון, מדעתו שימצא הון רב במקום אחד ויתעשר ברגע אחד. הנה הזהיר לטורח בחכמה כמבקש הכסף בימי מלאכות והסחורות, ולהשיג בטרחה וחפז ערבות חופש מטמונים, ונאמר "שש אנכי על אמרתך" (תהלים קיט, קסב), ולפי הערבות בטרחה וחפז תפקחנה בה עיני השכל ותשתמר בלב האדם, כענין שנאמר "נחלתי עדותיך לעולם כי ששון לבי המה" וגו' (שם קיט, קיא), והנה ביאור המשל הזה ר"ל וכמטמונים תחפשנה יבאר אותה למטה, באמרו "ודעת לנפשך ינעם" (ב, י). ואז"ל אין אדם לומד תורה אלא במקום שלבו חפץ (ע"ז יט, ע"א) הנה תלויה הצלחת הלמוד בחפץ:

ה) ולכאורה מש"כ האג"ט שיעקר המצוה להיות שש ושמח ומתענג בלימודו,² הוא מבואר בדברי ר"א מן ההר נדרים מ"ח ע"ב, דל"ש טעמא דמצוות לאו ליהנות ניתנו אלא במצוה שהיא תלויה במעשה, שכשאדם עושה אותה אינו מתכוין לדבר הנאה וכו' אלא לעשות מה שנצטווה לעשות מאת השם, אבל מצות לימוד שהוא ענין ציור הלב וידיעת האמת, עיקר הציורי הוא כדי לצייר האמת, ולהתענג וליהנות במדע לשמח לבבו ושכלו, כדכתיב פקודי ה' ישרים משמחי לב וכו' הלכך ל"ש לומר במצות תלמוד דלא ניתן ליהנות, שיעקר המצוה הוא ההנאה והתענג במה שמבין בלימודו עכ"ל.

ונמצא דלא רק שאין ההנאה סתירה לעמלות, אלא אדרבה, הכל חדא, ההנאה הגמורה היא ע"י עמלות. אמנם בתחילתה קשה היא העמלות, אך בסופה מלאה היא בעונג וכדברי החזו"א הנ"ל. כל כמה שע"י עמלות יודעים יותר, מבינים יותר, כך גדולה יותר ההנאה, ע"י לימוד ב"קלילות", ההנאה והתענג הם "קלילים", ע"י לימוד בכל העמלות ובכל העומק, ההנאה והתענג הם "בכל העומק".

ו) והנה דבר זה שההנאה היא מעיקר מצות לימוד תורה, מבואר הוא ג"כ בלבוש או"ח ס' מ"ז ס"א ש"צריך להזהר בברה"ת להראות שהתורה חשובה בעיניו ונהנה ממנה, כמו שמברך על שאר הנאות, כו' שמאחר שאינו מברך עליה מורה שאין קורא בה לשמה ואינו שמח עימה, ולא נהנה בה, אלא היא בעיניו כאומנות בעלמא וכו' וביאר בזה מאי דאמר' בנדרים בפירוש הכתוב על מה אבדה הארץ, על עזבם את תורתנו ולא שמעו בקולי ולא הלכו בה, שלא בירכו בתורה תחילה, ופירש בלבוש הלכו מלשון טיול ושעשועים, כמו והתהלכתי בתוכם, כלומר שלא חשבו לימודה לטיול והנאה, ורק לאומנות ושלא לשמה יע"ש, [ולשם אומנות אולי ר"ל שזהו עול וחובה, ולא הנאה ושעשוע]. ומבואר ג"כ דההנאה והשעשוע זהו החפצא של תורה, ומברך עליה ברכת הנהנין.³

הנה מבוארים הדברים בפירוש, שברכת התורה היא ברכת הנהנין, ופשיטא שאם ההנאה היא צדדית אין טעם שיברך עליה, יותר ממי שעוסק בשאר חכמות ונהנה מכך, אלא ודאי ההנאה היא מעצם לימוד התורה, שההנאה והמצוה אינם שני ענינים,⁴ אלא הכל ענין אחד ממש.

ובהג"ה שם מבואר עוד יותר דהוא ענין אחד, עי"ש בס"ו, ששתי הברכות בבכה"ת הו"ל כמו ביה"נ לפניו ולאחריה, וברכה אחת בשחרית היא

² אפשר דכוונתו ע"פ מש"א בר"פ ערבי פסחים באכילת מצה אמרו דצריך להיות בתיאבון, וכתב ברשב"ם שם משום הידור מצוה, ולכאורה היה לנו לומר להיפך, שיעשה בלא פניות, ומה מהדר הוא את המצוה בזה שהוא לתיאבון. ונראה דאין המצוה מעשה אכילה, אלא הנאת אכילה, [וזה ג"כ ענין מש"כ רש"י ר"ה כ"ח דאינו מתכוין במשנה יצא שכן נהנה וע"כ שההנאה הוא החפצא של המצוה, וכמש"כ במק"א], ולכן תוספת הנאה היא הידור במצוה. וכמ"כ בתורה המצוה אינה רק לימוד גרידא, אלא הנאתו היא חלק מצורת המצוה, וזהו מש"כ באגלי טל "דעיקר המצוה להיות שש ושמח ומתענג בלימודו". אכן נראה לחלק בין אכילת מצה דאף היא קשורה להנאה, דלכן יש הידור באכילתה בתיאבון, לבין ת"ת, דבתורה עיקר המצוה הוא ההנאה והתענג במה שמבין בלימודו, אבל במצוות של אכילה אין עיקר המצוה ההנאה, אלא כך היא צורת המצוה. משא"כ לימוד התורה עיקר המצוה הוא ליהנות ממנה, ולא רק שזו צורת המצוה, והיינו דבמצוה אין התכלית שיהנה, אלא דזו צורת אכילה, משא"כ בתורה זו היא המצוה. וזה מבואר בהגהת הלבוש דלהלן.

³ אך מה שהוסיף בלבוש שכשאינם מברכים הו"ל שלא לשמה, צ"ע דלכאורה זהו ענין בפני"ע, דמה שלא בירכו שלא נתכונו לשמה, אך מלשונו ל"מ כן, אלא זה קשור להנאה ושעשוע.

⁴ ואף אינו כמו אכילת מצה, דנתבאר דההנאה היא מעצם המצוה, דלכן לאכלה בתיאבון היא הידור מצוה, דכאן

When It Doesn't Make Sense

Harav Hagaon Moshe Aharon Friedman Shlita

This parshah contains the mitzvah of parah adumah, which is a sod nispav, as Shlomo Hamelech stated, אֲמַרְתִּי אֲחֻקְמָהּ, וְהִיא רְחוּקָה מִמֶּנִּי.

The passuk in this parshah says, אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל, about which Chazal teach (Berachos 63b): אין דברי תורה מתקיימין: אלא במי שממית עצמו עליה.

The connection between the passuk and Chazal's derashah seems unclear. The Torah here is discussing the parah adumah, a sod nispav that relates to purification from tumas meis. So is it a mere play on words that Chazal derive from the words אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל that the Torah endures only in a person who kills himself over it? There must be a deeper connection, but what is it?

Now, we have to realize that even Moshe Rabbeinu didn't fully understand this mitzvah, as reflected in the passuk וַיִּתְחַסְרְהוּ קָעַט מְאֻלְקִים (Tehillim 8:6). The word קָעַט contains the letters mem and tes (49) separated by an ayin (70). This represents the forty-nine levels of chochmah, as well as the ayin panim laTorah.

In truth, there are fifty she'arim of chochmah. Moshe Rabbeinu accessed the first forty-nine levels, but could not attain the fiftieth until the day of his petirah. On that day, he ascended Har Nevo, whose name – נבו – can be read as nun bo. Until then it was וַיִּתְחַסְרְהוּ קָעַט, he possessed only the mem-tes.

The sefarim teach that the final, fiftieth level of chochmah after the mem-tes could be the Name אֱהִיָּהּ, whose gematria is twenty-one. Forty-nine plus twenty-one is seventy, which represents the full shleimus of the chochmah, as reflected in the shivim panim laTorah.

So on one hand, the shleimus of yediah is the fifty levels. On the other hand, the complete shleimus of yediah is really the seventy, the ayin that is in the mem-tes, because from the mem-tes you go up another twenty-one to reach seventy.

The Midrash cites the passuk (Tehillim 12:7) אֲמָרוֹת ה' אֲמָרוֹת ה' טְהוֹרוֹת כִּסְף צָרוּף בַּעֲלִיל לְאָרֶץ מְזֻקָּה שִׁבְעָתַיִם, and then records R' Yochanan ben Pazi's teaching that there are seven aspects of the parah adumah that involve seven. There were seven paros (according to one opinion), seven sereifos, seven

haza'os, seven kibusim, and so on, for a total of forty-nine. The Midrash then records an opinion that there were ten sevens, which again yields seventy.

Either way, we see that the way to move from tumas meis to taharah via the parah adumah involves a sod nispav that relates to the ultimate hakarah, havanah, yediah, and shaychus to Hakadosh Baruch Hu – a level that even Moshe Rabbeinu was able to reach only on the day of his petirah.

WHEN DEATH WAS BORN

Perhaps we can give the following explanation.

Before the cheit, Adam Harishon was on a tremendously high madreigah, and was entirely connected, in Gan Eden, to Hakadosh Baruch Hu, the Source of all wisdom and life. The concept of death didn't yet exist; no one was supposed to die.

But then he ate from the Eitz Hadaas. What was the significance of this eating? It meant that he now had his own dei'ah. He received daas, but not the daas that involved absolute connection to Hakadosh Baruch Hu. It was an external type of daas.

That's death.

Hakadosh Baruch Hu's =daas, which Adam Harishon was connected to before the cheit, is chaim. Descending to his own dei'ah was a death, of sorts, and that's when death was introduced to the world.

At the time of Matan Torah there was a tikkun of Adam's cheit, and the world was reverted to its original state.

But then Bnei Yisrael fell again, by sinning with the cheit ha'eigel, and the tikkun was reversed.

Once again, we were not on the level of being completely connected to the Source of daas and of chaim.

When the passuk states, אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל, and Chazal expound that as referring to a person sacrificing himself in the tent of Torah, the idea is that the person wants to connect fully to Hakadosh Baruch Hu. He is mevatal himself

to the point that he has no anochiyus, and he fully desires to put his ruchniyus first.

The adam – an ordinary person – strives to become an ish, a distinguished person, a level at which he detaches himself from his anochiyus and attaches himself to ruchniyus.

This is reflected in the derash explanation of the passuk וְבִינְיָכֶם אֲנֹכִי עֹמֵד בֵּין ה' וְבִינְיָכֶם, which is that a person's anochiyus stands in the way of his connecting to Hakadosh Baruch Hu. In contrast, when a person sacrifices himself for the Torah, when he recognizes that being connected to Torah is as fundamental as breathing is to life – כִּי הֵם חַיִּינֵנו – and when he feels that without a kesher to Hakadosh Baruch Hu, he has no life – that's a sod nispav.

That is the meaning of אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֵהָל.

If a person were given the opportunity, after his petirah, to come back to this world for one day, how much would he try to chap arein with learning Torah and building his connection to Hakadosh Baruch Hu? After all, in Olam Haba he can no longer do that.

The Vilna Gaon, in his final moments, held up his tzitzis and said that here in this world, with a few kopecks, we can acquire a mitzvah that brings us to the level of dveikus – something that in Olam Haba we can no longer do.

Now, Hashem's ways are mysterious, and the concepts of life and death are difficult for us to grasp. The period we are living through is particularly confusing and challenging, when developments we were sure were positive have suddenly reversed, and reality turned out to be a lot more complex than we may have thought.

In the midst of the confusion, we have to know that Hakadosh Baruch Hu is מְלַא כֹל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, and He is running the world. Specifically when we don't understand, and we realize that there are levels beyond our comprehension, yet we are still nisbatel to Hakadosh Baruch Hu and His ratzon – when we come to that hakarah that we don't know – we access the sod of parah adumah. And that brings us taharah, helping us move from death to life.

Our task is not necessarily to understand, but to connect ourselves to the Source of daas and of life.

Through internalizing the message of this chok, we should be zocheh to reach that hakarah until, b'ezras Hashem, the world returns to the original tikkun that it was meant to attain.

In the period of Ikvesa D'Meshicha that we find ourselves in, we all await and anticipate that time as we head toward that level, b'ezras Hashem.

This week's Bishvilei Haparsha is sponsored by:

**Matthew Ross Cohen,
Coldwell Banker Labarca**